

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента

доктора педагогічних наук, професора,

професора кафедри графічного дизайну Київського національного університету

технологій та дизайну **Єжової Ольги Володимирівни**

на дисертацію **Тан Чжунянь** на тему

«Традиційні та інноваційні підходи в дизайні виробів з нефриту в Китаї»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 02 Культура і

мистецтво за спеціальністю 022 Дизайн

І. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дисертація Тан Чжунянь присвячена актуальному і комплексному аналізу традиційного та інноваційного дизайну нефритових виробів у Китаї, що є важливим внеском у розвиток дизайну на перетині матеріальної культури, ремісничої спадщини та сучасних технологій. Враховуючи особливу роль нефриту як символу національної ідентичності та духовних цінностей у китайській культурі, дослідження набуває особливої значущості в контексті збереження культурної спадщини та її адаптації до сучасних візуальних запитів. Об'єднання традиційних художніх підходів із можливостями сучасного дизайну дозволяє розглядати тему як таку, що має вагоме теоретичне і прикладне значення для формування нової парадигми у дизайні ювелірних, сувенірних та інтер'єрних виробів.

ІІ. СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНOSTІ І ДОСТОВІРНОСТІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЙ

Робота Тан Чжунянь вирізняється високим рівнем методичної чіткості, обґрунтованості висновків і логіки побудови дослідження. Здобувачем використано широкий спектр методів – від історико-стилістичного та порівняльного аналізу до художньо-проектного моделювання. Висновки підтверджені системним аналізом зразків нефритових виробів, історичних

Вхідний №	69-B
«24»	07 2025 р.
Київський національний університет технологій та дизайну	

джерел та сучасної дизайнерської практики. Наукові положення апробовані в публікаціях, в обговореннях на міжнародних конференціях.

ІІІ. НАУКОВА НОВИЗНА ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У дисертації Тан Чжунянь отримано ряд результатів, що мають важливе значення для науки та практики дизайну. Наукова новизна дисертації полягає в комплексному міждисциплінарному дослідженні нефриту як об'єкта сучасного дизайнерського формотворення у межах китайської художньої традиції та візуальної культури ХХІ століття. У результаті виконання дисертаційного дослідження було отримано низку науково обґрунтованих результатів, що мають важливе теоретичне та практичне значення для галузі дизайну.

Вперше:

- здійснено класифікацію виробів з нефриту відповідно до їх функціонального призначення, стильової специфіки та особливостей використання у сучасному дизайні;
- досліджено закономірності художньої трансформації нефриту в актуальних дизайнерських практиках, зокрема у ювелірних, сувенірних виробках і предметах інтер'єру, із врахуванням зміни символічних функцій та концептуального навантаження матеріалу;
- системно проаналізовано дизайнерські підходи до використання нефриту у творчості сучасних китайських митців і дизайнерів, орієнтованих на вираження культурної ідентичності, а також світових брендів, що застосовують нефрит як платформу для формальних експериментів і новітніх технологічних рішень.

Удосконалено:

- структуру міждисциплінарного підходу до аналізу природного матеріалу у дизайні, яка інтегрує технологічні, семіотичні, формотворчі, культурологічні та сенсорно-тілесні аспекти;
- критерії дизайнерської оцінки нефриту, що дають змогу виявити його роль у системах візуального кодування, образотворення та матеріального репрезентування в сучасному дизайн-середовищі;

- методи аналізу дизайнерських об'єктів у контексті їх культурного значення, історичної спадковості та стилістичної еволюції.

Набули подальшого розвитку:

- принципи адаптації нефриту до сучасних виробничих технологій та дизайнерських концепцій, орієнтованих на збереження традиційного образу при використанні інноваційних засобів;
- підходи до художнього формотворення, що поєднують архаїчні нефритові архетипи з новітніми матеріалами та актуальними стилістичними напрямками.

Таким чином, дисертація характеризується вагомим внеском у розвиток теорії і практики дизайну природних матеріалів, зокрема в контексті переосмислення традиційних форм у сучасному візуальному середовищі.

IV. ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Практична значущість дисертаційного дослідження Тан Чжунянь полягає в можливості широкого використання його результатів у сучасній дизайнерській практиці. Отримані автором узагальнення, систематизація художньо-пластичних прийомів та семіотичний аналіз традиційних і новітніх форм обробки нефриту мають прикладне значення для ювелірного, предметного, сувенірського дизайну, а також дизайну інтер'єру. У цьому контексті нефрит розглядається не лише як матеріал, а як носій культурної пам'яті та символічних смислів, що значно розширює можливості його інтерпретації у візуально-комунікативному середовищі.

Результати дисертації можуть бути використані у проектуванні візуального представлення культурної спадщини, зокрема в музейному і виставковому дизайні. Окрім того, матеріали дослідження мають значний потенціал для інтеграції в освітній процес підготовки фахівців зі спеціальності «Дизайн»

V. ПОВНОТА ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЙ

Дисертація Тан Чжунянь логічно структурована, включає вступ, три розділи основного змісту з висновками, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Кожен розділ має чітке цільове спрямування, належно структурований і взаємопов'язаний. Висновки підтверджені ґрунтовними теоретичними узагальненнями і практичними прикладами. Ілюстративний матеріал містить якісні зображення традиційних і авторських моделей нефритових виробів, таблиці та схеми, що полегшують сприйняття змісту. Положення дисертації відображено у фахових публікаціях здобувача, зокрема в журналах, що входять до наукометричних баз даних.

Повний обсяг дисертації становить 239 сторінок. Обсяг основної частини дисертації складає 186 сторінок. Додатки подано на 53 сторінках. Список використаних джерел налічує 228 назв.

Положення та висновки дисертаційної роботи Тан Чжунянь відображено у 5 наукових публікаціях, з них 3 у фахових виданнях України категорії «Б». Результати обговорено на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях і опубліковано в 2 тезах конференцій.

VI. АНАЛІЗ ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дисертаційна робота Тан Чжунянь є цілісним дослідженням, присвяченим вивченню нефриту як традиційного матеріалу у системі сучасного дизайнерського мислення. У вступі чітко сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, обґрунтовано актуальність теми, окреслено хронологічні межі, методологічні підходи, а також визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

Перший розділ ґрунтується на аналізі джерельної бази й ступеня наукової розробленості теми. У ньому автор систематизує джерела за шістьма тематичними напрямками: археологічні описи, дослідження природних властивостей нефриту, філософсько-семіотичні інтерпретації, історія художніх форм, сучасні технології обробки та музейно-виставкові підходи. Особливу

увагу приділено методології аналізу нефриту як культурного феномену, носія символічних значень та складного об'єкта дизайнерського формотворення. Розкрито потенціал нефриту як засобу збереження та візуального переосмислення культурної пам'яті. Обґрунтовано доцільність використання таких методів, як порівняльний, системно-структурний, типологічний, а також дизайнерський підхід, що дозволяє розглядати нефрит як активний елемент сучасного дизайну.

Другий розділ присвячений аналізу традиційного дизайну нефритових виробів. У роботі здійснено типологізацію основних форм, охарактеризовано регіональні школи нефритового різьблення, простежено логіку трансформації традицій у сучасному художньому контексті. Виявлено сталість візуальної мови й образної структури виробів, що зберігають зв'язок із традицією через адаптацію функції, декору та розмірів. Наголошено на ролі технічних слідів як виразових засобів, що формують нову художню семантику виробу, перетворюючи його на носій ідеї, а не лише декоративний об'єкт.

У третьому розділі досліджено інноваційні підходи до дизайну нефриту в умовах цифрової культури. Розкрито застосування новітніх технологій – від CNC-фрезерування до 3D-сканування – що розширюють можливості формотворення та переосмислюють нефрит у контексті актуальної дизайнерської мови. Здійснено аналіз сучасних тенденцій – трансформації симетрії, тактильності, комбінування з іншими матеріалами, функціональної варіативності. Узагальнено особливості регіональних шкіл сучасного нефритового дизайну та індивідуальні авторські інтерпретації. Доведено, що нефрит перестає бути виключно традиційним матеріалом і набуває значення універсального художнього ресурсу – матеріального, семантичного й композиційного водночас.

Таким чином, структура дисертації є логічно завершеною, аргументація – переконливою, а зміст – глибоко опрацьованим з позицій культурології, семіотики й теорії дизайну. Отримані результати засвідчують авторське осмислення нефриту як актуального об'єкта сучасної дизайнерської практики.

VII. ДИСКУСІЙНІ МОМЕНТИ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО РОБОТИ

Загалом оцінюючи роботу позитивно, вважаю за необхідне висловити низку зауважень, які не знижують її наукової цінності, проте можуть слугувати підґрунтям для подальшого вдосконалення:

1. У тексті дисертації (с. 5) використано вираз «на етапах створення й використання технічних слідів як виражальних засобів». Це формулювання є дещо нечітким і потребує додаткового роз'яснення. Зокрема, незрозуміло, чи йдеться про сліди, залишені інструментами під час ручної або машинної обробки матеріалу, чи про умовну метафору візуального ефекту. Було би доцільно уточнити термінологію й контекст застосування.

2. У змісті (с. 13) виявлено технічну похибку: пункт 2.1 містить порожній рядок.

3. У дисертації простежується надмірне і не завжди стилістично та термінологічно виправдане використання означення «авторський». Зокрема, це слово фігурує як у контексті власного внеску здобувача («авторська робота» – с. 20), так і стосовно виробів або практик інших дизайнерів («авторського дизайнерського проєктування» – с. 3, «авторські інтерпретації нефриту» – с. 6, «авторського засобу виразності» – с. 14, «авторська ідея» – с. 15, «авторське рішення» – с. 20, с. 83, «авторського бачення» – с. 41, «авторські підходи» - с. 42 «форми в авторських прикрасах» - с. 54, «авторські студії» - с. 55 «авторські об'єкти» - с. 60 «авторських колекціях» – с. 63). Такий підхід створює термінологічну неоднозначність і може ускладнювати розуміння, особливо у випадках, коли не вказано, про чий саме авторський підхід чи об'єкт ідеться. Варто було б уточнити вживання цього означення, уникати повторів, а також за потреби замінити його на більш нейтральні чи точні формулювання, які не викликають подвійного тлумачення.

Висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Тан Чжунянь. Науково-теоретичний рівень дисертаційної роботи є високим.

VIII. ВИСНОВКИ

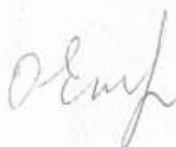
Дисертаційна робота Тан Чжунянь за темою «Традиційні та інноваційні підходи в дизайні виробів з нефриту в Китаї» є кваліфікованою науковою науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді рукопису. Вона містить нові науково обґрунтовані результати досліджень, які у комплексі вирішують актуальне науково-прикладне завдання щодо вдосконалення предметного дизайну виробів з нефриту.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а здобувач Тан Чжунянь, на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 022 Дизайн.

Офіційний рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри
графічного дизайну

Київського національного
університету технологій та дизайну

Ольга ЄЖОВА

Підпис *Єжова Ольга*
засвідчую
Зав. КАНЦ *Єжова Ольга*

